

Lekplatser

Allmänt

Utgångspunkten för planeringen är att lekande barn, vuxna som håller uppsikt över barn eller andra personer som rastar på lekplatsen kan vara rörelse- eller funktionshämjade personer. Grupper att beakta i första hand är personer med rörelsehinder, synskadade eller allergiska personer.

Arrangemanget i allmänhet bör planeras så att funktionerna är tydligt och logiskt utplacerade. Ytbeläggningen på områden med åtskilda funktioner (passager, lekredskap, vistelseplatser) bör avvika från varandra vad gäller material och färg. Lekplatserna bör vara inhägnade. Allmänna passager får inte korsa lekplatser.

Som ytbeläggning på passager används huvudsakligen stenmjöl, stenbeläggning eller asfalt. Om fallhöjden från ett lekredskap är över 600 mm, bör syntetiska fallunderlag användas under och runt lekredskapet. Dessutom bör man garantera att till exempel mjuk sand inte hindrar rullstolsanvändare från att använda lekredskapen.

Byggandet av ett väderskydd och ett uppvärmt utrymme på området är att rekommendera. Även runt bord bör finnas sittplatser i olika sitthöjder. Låga sittplatser bör placeras på en upphöjd plattform vid borden. Runt bord bör reserveras plats för en rullstol och vid dimensioneringen bör beaktas att det skall vara möjligt att köra en rullstol under bordet.

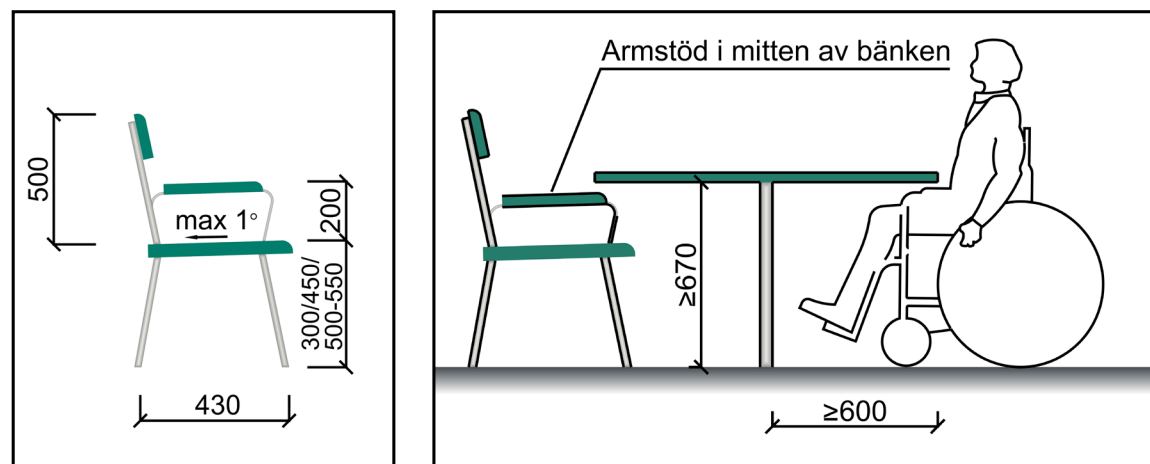
Belysningen bör vara tillräcklig och bländfri även i barnets ögonhöjd.

Dimensionering

Vid in- och utgångarna till och från lekredskap bör finnas en plan yta på 1500 x 1500 mm. Passagerna bör vara minst 1500 mm breda och huvudpassagerna minst 1800 mm, vilket räcker till också för ett möte av två rullstolar. Passager som skall underhållas maskinellt bör vara minst 2300 mm breda.

Portöppningarnas fria bredd vid inhägnade lekplatser bör vara minst 900 mm. Låsningsmekanismen bör vara monterad på max 850 mm:s höjd. Portlåset bör likna ett dörrhandtag.

Krav gällande ramper, trappor, räcken och ledstänger finns beskrivna på kort 3 Nivåskillnader. Krav gällande passager, bänkar och bord finns beskrivna på kort 5 Parkgångar och rastplatser.



Lekredskap

Speciellt gungors och andra rörliga redskaps säkerhet bör kontrolleras och barn bör skyddas från kollision- och fallrisker. Vid stängsling bör fasta räcken eller öppna räcken användas, inspringningsskydd används inte på tillgängliga lekplatser. Att rekommendera är att placera gungredskap i områdets kantrensa. Gungredskap och karuseller bör ha säkerhetssitsar även i vuxenstorlek. Till exempel synskadade barn kan leka med de flesta normala lekredskap bara barnet får ledsagning i leken.

Rutschbanor bör vara 1000 mm breda så att barn kan ha med sin medhjälpare i rutschningen. Rutschbanans nedre del bör vara så lång att farten stannar av innan barn lämnar rutschbanan. Räcken och avvikande ytbeläggningar används för att vägleda barn tillbaka till trappan eller rampen. Ett vägledande räcke får inte placeras i lekredskapets skyddszon.

Under sandlådor som är upphöjda för rullstolsanvändare bör finnas ett ca 550 mm djupt fotutrymme. En av sandlådans sidor bör vara på 400 mm:s höjd för att man skall kunna förflytta sig från en barnrullstol till sandlådan. Sandlådans kanter bör målas med en ljushetskontrastfärg så att personer med nedsatt synförmåga kan identifiera den.

Gungdjur bör vara försedda med ryggstöd och eventuellt också ha fotstöd. Lekstugor bör vara tillgängliga även för rullstolsanvändare. Lekredskap bör ha olika färger för att underlätta identifieringen av lekredskapet i sin helhet och dess olika delar.

Produktsäkerhetskrav för lekredskap finns beskrivna i EN-standarder. För lekplatser bör underhållsprogram upprättas i enlighet med standard SFS-EN 1176-7.

Skyltar

Lekplatsens skyltar bör vara åskådliga och lättfattliga. Som skyltar kan användas kartor, bildsymboler, kartor med reliefmönster, miniatyrer, namnskyltar, scheman, ljus- och ljudsignalanordningar samt utrop. Kartor bör visas från den riktning som man närmar sig lekplatsen från.

Den rekommenderade placeringshöjden för skyltar är 1 200–1 400 mm mätt från textens medelpunkt. För synskadade kan man berätta vilket lekredskap de befinner sig vid med hjälp av till exempel punktskrift på räcken eller med reliefbilder. Skyltar bör planeras som en egen helhet i samband med den övriga planeringen.

Placering av lekplatser på fridfulla områden är att föredra för personer med nedsatt hörsel eller synförmåga. Med fasta ljudkällor som producerar olika ljud eller signaler kan orienteringen underlättas. Lekplatser kan skyddas från oljud genom att avgränsa dem i flera mindre lekområden med hjälp av växtlighet.

SuRaKu-korten ger riktlinjer för planering, byggande och underhåll av tillgängliga allmänna utemiljöer.

Kortens planeringslösningar är modellexempel som beskriver sätt att åstadkomma en tillgänglig utemiljö. Genom att utveckla produkter och planeringslösningar kan kvaliteten på utemiljön och tillgänglighetsgraden dock ytterligare förbättras.

De på korten angivna riktlinjerna baserar sig på tillgänglighetskriterier och modellexempel framtagna i SuRaKu-projektet. Anvisningarna har uppdaterats för att motsvara de förordningar och anvisningar för tillgänglighet som trädde i kraft före 2022.

Områdena har indelats i två nivåer beroende på kraven för tillgänglighet. Alla områden borde uppfylla minst basnivån. Dessutom borde följande områden uppfylla en högre specialnivå vad gäller tillgänglighet:

- Gågatumiljöer
- Centrumområden med offentliga tjänster
- Omgivningar vid verksamhetsställen som erbjuder äldre- och handikappomsorg samt social- och hälsovårdstjänster
- Omgivningar med många äldre- och handikappbostäder
- Terminal- och hållplatsområden för kollektivtrafik
- Motions- och lekplatser där alla användare har beaktats
- Tillgängliga passager t.ex. på rekreationsområden

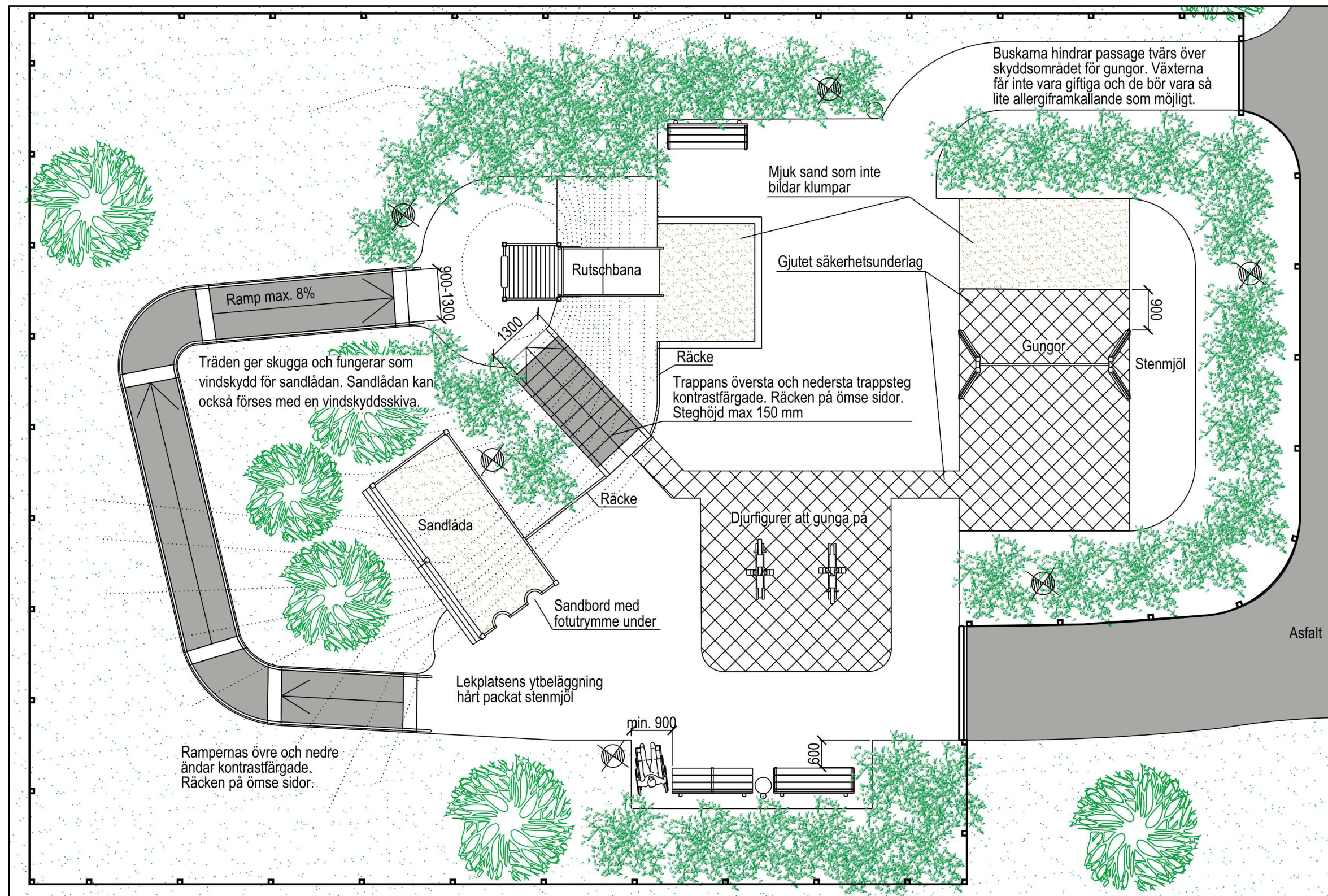
Växtlighet

Träd, buskar och andra växter ger upplevelser och stimulans i barnens lekar och upplevelsevärld. Växtlighet kan också användas som vindskydd, för att ge skugga från solen samt för att skydda mot damm och insyn. Med doftande växter kan man hjälpa autistiska och synskadade personer att orientera sig samt uppfatta och identifiera omgivningen. Växter som lockar fjärilar ger extra upplevelser.

Starkt allergiframkallande, giftiga eller taggiga växter får inte användas. Växternas giftighet kan kontrolleras till exempel på Giftinformationscentralens hemsida på www.hus.fi/

myrkytystietokeskus. På Allergi- och astmaförbundets hemsida på www.allergia.com finns information om vilka växter som är allergiframkallande.

Också starkt luktande växter bör undvikas. Till exempel autistiska personer gillar dock dofter (t.ex. örter, bärbuskar, jordgubbar), men de bör placeras på särskilda områden. En lämplig höjd för planteringslådor är 600 mm för rullstolsanvändare och 800 mm för personer med svårigheter att böja sig.



Bildens modellexempel ger inte anvisningar för hur lekplatser skall utrustas.

Bestämmelser

241/2017 Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet

1007/2017 Miljöministeriets förordning om säkerhet vid användning av byggnader

SFS-EN-1176 Lekplatsutrustning och säkerhetsplattformar

SFS-EN-1177 Stötdämpande plattformar för lekplatser

Övriga anvisningar

Kaupunkitilaohje.hel.fi

<https://www.hel.fi/static/hki4all/kirjasto/opas-esteettomyys-kouluissa-paivako-deissa.pdf>

www.hus.fi/myrkytystietokeskus

www.allergia.fi

SuRaKu-kort med riktlinjer

1. Skyddsvägar och trottoarer
2. Gångator och öppna platser
3. Nivåskillnader
4. Offentliga gårdsområden
5. Parkgångar och rastplatser
6. Lekplatser
7. Hållplatsområden
8. Tillfälliga trafikarrangemang

SuRaKu-tabeller med kriterier

Skyddsvägars kantsten, Utomhustrappor, Ramper, Ledarplattor och ledande material, Skiljeremsor, Hållplatsrefuger, Rännstenar och rännstensbrunnar, Ytbeläggningar, Skyddsvägsmarkeringar, Ledstänger, Räck- en, Tryckknappsstolpar, Stolpar för skydds- vägsmärken, Sittplatser, Pollare och körhin- der på trottoaren, Mittrefug på skyddsvägar, Reliefkarta, Varningsområden.

SuRaKu-korten med riktlinjer och tillgänglig- hetskriterier finns på Internet i pdf-format på www.hel.fi/helsinkikaikille/